

Kuurojen Liiton strategia-asiakirja 2021–2025

UUSIA STRATEGISIA TAVOITTEITA VARTEN ON TEHTY LAAJASTI YHTEISTYÖTÄ JÄSENYHDISTYSTEN, YHTEISTYÖKUMPPANEIDEN JA LIITON TYÖNTEKIJÖIDEN SEKÄ HALLITUKSEN KANSSA VUOSIEN 2019–2020 AIKANA.

Visio

Viittomakieli elää vahvana moniarvoisessa, monikielisessä ja monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Kuurojen Liitto on alansa johtava etu- ja palvelujärjestö sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

Missio

Kuurojen Liiton tehtävänä on taata kuurojen ihmisoikeuksien ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteutuminen.

Kuurojen Liiton strategiset tavoitteet 2021–2025

Tiedonsaanti
viittomakielellä

Viittomakieliset
palvelut

Toimiva
tulkkaukspalvelu

Yhdenvertaisuus
työelämässä

Kotimaisten viittoma-
kielten elvytys

Visio

Viittomakieli elää vahvana moniarvoisessa, monikielisessä ja monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Kuurojen Liitto on alansa johtava etu- ja palvelujärjestö sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

Tiedonsaanti viittomakielellä

Viittomakielisten tiedonsaannissa on edelleen vakavia puutteita. Viittomakielinen tiedottaminen on varmistettava erityisesti hätä- ja kriisitilanteissa.

Televisioon ja muihin medioihin tarvitaan lisää viittomakielisiä tai viittomakielelle tulkattuja ohjelmia. Lisäksi tekstitysvelvollisuuden tulee koskea kaikkia tv-kanavia ja kaikkia ohjelmistoja. Viittomakielistä tietoa tulee olla saatavilla myös kaupunkien ja kuntien sekä julkisten ja yksityisten palveluiden sivuilla.

TAVOITE 1:

Tiedonsaanti kotimaisilla viittomakielillä on vahvistunut.

TOIMENPITEITÄ:

- A. Vaikutetaan ja toimitaan yhteistyössä Ylen ja muiden medioiden kanssa, jotta sekä kotimaisilla viittomakielillä tuotettujen että tulkattujen televisio-ohjelmien määrää lisätään.
- B. Kehitetään viittomakielistä kriisi- ja vaaratiedottamista yhteistyössä sisäministeriön ja Häätäkeskuslaitoksen kanssa.
- C. Jatketaan yhteistyötä Kelan ja Häätäkeskuslaitoksen kanssa viittomakielisen 112-hätäilmoituksen aikaansaamiseksi.
- D. Tuotetaan viittomakielisen tiedon lisäämiseksi ohjeistusta, joka jalkautetaan viranomaisten, kuntien, palveluntarjoajien ja yritysten käyttöön (mm. Suomi.fi-sivuja hyödyntämällä).
- E. Vahvistetaan viittomakielistä saavutettavuutta koskevaa lainsäädäntöä yhteistyössä ministeriöiden ja muiden järjestöjen kanssa.
- F. Luodaan liiton oma saavutettavuuden tavoiteohjelma oikeuksienvallvonnan ja kumppaniyhteistyön tueksi.

Viittomakieliset palvelut

Sosiaali- ja terveyspalvelut eivät ole viittomakielisille saavutettavia. Ongelmia on edelleen mm. perusterveydenhuollon saavuttamisessa ja ikääntyneiden palveluissa. Palvelujen digitalisoituminen tuo myös haasteita monelle.

Palveluja on oltava saatavilla myös suoraan omakielisinä. Viittomakielisten palvelut toteutetaan useimmiten tulkkauksen kautta, mikä ei ole riittävä. Haja-asutusseuduilla asuvilla viittomakielisillä ei käytännössä ole mahdollisuuksia saada palveluja omalla äidinkielellään.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa on varmistettava viittomakielisten perus- ja ihmisoikeuksien täysimääräinen toteutuminen.

TAVOITE 2:

Viittomakielisiä palveluja on saatavilla kaikenikäisille.

TOIMENPITEITÄ:

- Valvotaan, että soteuudistuksessa viittomakielisiä sosiaali- ja terveyspalveluja kehitetään yhdessä viittomakielisten kanssa.
- Tehdään yhteistyötä sote-toimijoiden kanssa viittomakielisten sosiaali- ja terveydenhuollon neuvonta- ja ohjauspalveluiden sekä suorien viittomakielisten sote-palveluiden saamiseksi.
- Tehdään yhteistyötä viranomaisten sekä julkisten ja yksityisten palveluntuottajien kanssa kehitettäessä digitaalisia palveluja, jotta ne olisivat myös kotimaisilla viittomakielillä saavutettavia.
- Kartoitetaan ikääntyneiden viittomakielisten palvelujen tarpeet sekä selvitetään yhteistyökumppaneiden kanssa missä ja miten palveluja tarjotaan.
- Parannetaan viittomakielisen digiohjauksen saavutettavuutta koko maassa.

Tulkkauspalvelu

Puutteet viittomakielen tulkkauspalvelussa aiheuttavat suurta turvattomuuden tunnetta. Viittomakielen tulkkia on vaikea saada paikalle hätätilanteisiin ja erityisesti terveydenhuoltoon. Lisäksi viikonloppuisin ja yöaikaan tulkkien saatavuudessa on suuria ongelmia.

Arjessa tärkeiksi koetaan myös sujuva työelämätkkaus sekä lasten tulkkauspalvelut. Molempien kotimaisten viittomakielten tulkkeja on saatava vuorokauden kaikkina aikoina. Tarvetta on myös etätulkkaukselle, jota tulee kehittää hyödyntäen uutta teknologiaa.

Julkiset palvelut eivät aina pysty huolehtimaan tulkkauksesta silloin, kun se on viranomaisten tehtävä. Lainsäädäntöä on selkiytettävä sen osalta, kenen vastuulla tulkkauksen järjestäminen on missäkin tilanteessa silloin, kun viittomakielisiä palveluja ei ole tarjolla.

Edellä mainituista syistä tulee tehdä tulkkauspalveluiden kokonaistilanteen arviointi.

TAVOITE 3:

Tulkkauspalvelut vastaavat viittomakielisten asiakkaiden tarpeisiin eri elämän osa-alueilla.

TOIMENPITEITÄ:

- A. Vaikutetaan yhteistyössä kumppaneiden kanssa Kelaan ja sosiaali- ja terveysministeriöön, jotta tulkkauspalveluita (ml. etätulkkaus) on saatavilla 24/7
- B. Vaikutetaan sisäministeriöön, Hätäkeskuslaitokseen ja sosiaali- ja terveysministeriöön, että viittomakielen tulkkauspalvelua tarjotaan hätätilanteissa.
- C. Vaikutetaan, että viranomaisten vastuulla oleva tulkkauspalvelu selkiytyy ja valtiolla on selkeämpi ohjeistus, milloin tulkkauspalvelu on Kelan ja milloin jonkin muun viranomaisen vastuulla.
- D. Vaikutetaan työ- ja elinkeinoministeriöön ja opetus- ja kulttuuriministeriöön, että työelämätkkauksen saanti vahvistuu ja että opiskelutulkkausta saadaan tarpeita vastaavasti.
- E. Varmistetaan viranomaisten ja ammattikorkeakoulujen kanssa, että viittomakielen tulkkipäätös turvataan.
- F. Vaikutetaan yhteistyökumppaneiden kanssa asiakkaiden itsemääräämisoikeuden ja valinnanvapauden vahvistamiseen tulkkauspalvelun järjestämisessä.
- G. Vaikutetaan yhteistyössä kumppaneiden kanssa siihen, että tulkkauspalvelulaki arvioidaan.

Työllisyys

Työelämään pääsyssä on lukuisia ongelmia ja esteitä. Työnantajien ennakkoluulot ja tiedonpuute estävät liian usein kuuroja työllistymästä. Lisäksi viittomakielistä työvoimapalvelua ei ole saatavilla.

Moni kokee työelämässä syrjintää erityisesti asennetasolla. Työyhteisöjä on kannustettava viittomakielisten palkkaamiseen esimerkiksi antamalla harjoittelupaikkoja opiskelijoille. Kun työelämätulkkausta käyttävä kuuro työntekijä pääsee näyttämään osaamisensa, asenteet yleensä muuttuvat.

TAVOITE 4:

Viittomakieliset työllistyvät yhdenvertaisesti muihin kansalaisiin nähden.

TOIMENPITEITÄ:

- Luodaan kampanjoita ja valmistetaan tietopaketteja työnantajien käyttöön viittomakielisten työelämäsyrynnän vähentämiseksi.
- Tarjotaan viittomakielisille työelämäneuvontaa sekä kannustetaan valvomaan omia oikeuksia.
- Tehdään yhteistyötä asiakkaiden, viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa viittomakielisen työvalmennuksen saamiseksi kaikille tarvitseville.
- Viittomakielisten työelämätilannetta koskevaa tiedonkeruuta kehitetään yhteistyössä viranomaisten kanssa (työ- ja elinkeinoministeriö ja aluehallintovirastot).

Kotimaisten viittomakielten elvytys

(huomio lapsiin ja nuoriin)

Kunnissa on vaikea saada vammaispalvelulain mukaista viittomakielen perheopetusta. Lasten varhaiskasvatuksessa ja kuulon kuntoutuksessa keskitytään yleensä kuulemiseen ja sen apuvälineisiin eikä perheille välttämättä anneta tietoa viittomakielestä, sen merkityksestä tai tutkimustiedosta kaksikielisyyden hyödyistä. Perheille on tarjottava laajaa ensitietoa ja erilaisia vaihtoehtoja lasten kehityksen tueksi.

Suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen opetusta on saatava kouluihin sekä äidinkielenä että vieraana kielenä. Tällä hetkellä opetusta on vaikea saada eikä oppimateriaalia ole juurikaan. Moni lapsi ja nuori kokee itsensä yksinäiseksi ja ulkopuoliseksi lähikoulussaan. Erityisesti coda-lasten oikeutta viittomakielen opetukseen äidinkielenä ei tunnusteta eikä tunnusteta.

Lapsiin ja nuoriin on panostettava monin eri tavoin, mm. ottamalla heidät mukaan yhdistystoimintaan, joka mahdollistaa eri-ikäisten viittomakielisten kohtaamisen ja sitä kautta tarjoaa vahvoja kielimalleja.

TAVOITE 5:

Kotimaisten viittomakielten sekä viittomakielisen kulttuurin elinvoima on vahvistunut kielenelvytyksen keinoin.

TOIMENPITEITÄ:

- Luodaan viittomakielen kielipesiä lapsille ja nuorille (fyysiset ja virtuaaliset ympäristöt).
- Selvitetään Opetushallituksen, opetus- ja kulttuuriministeriön ja koulujen kanssa, miten lapset ja nuoret saavat viittomakielen äidinkielen opetusta eri puolilla Suomea.
- Jatketaan yhteistyötä Opetushallituksen kanssa viittomakielisen oppimateriaalin tuottamiseksi eri oppiaineita varten.
- Vaikutetaan vammaispalvelulain muuttamiseen niin, että perheet saavat viittomakielen opetusta.
- Varmistetaan yhteistyöllä Kuurojen Liiton jäsenyhdistysten kanssa, että yhdistystoiminta tarjoaa lapsille ja nuorille viittomakielistä toimintaa.
- Vaikutetaan liiton oikeuksienvallonnalla, aluetyöllä ja viestintäkampanjoilla siihen, että lasten oikeus viittomakieleen ensikielenä tunnustetaan ja huomioidaan.
- Järjestetään monipuolista viittomakielistä kulttuuritarjontaa kaikenikäisille kulttuuri-identiteetin vahvistamiseksi ja viittomakielisen kulttuurin ylläpitämiseksi.